

Вадим Натанович Большаков
кандидат юридичних наук, доцент,
провідний фахівець

E-mail: vbolshakov@ukr.net

Юрій Олександрович Мазниченко
кандидат юридичних наук, доцент,
провідний фахівець

E-mail: navske@ukr.net

Юрій Миколайович Голуб
радник

E-mail: vbolshakov@ukr.net

Державне підприємство «Укроборонсервіс»

Микола Павлович Молибога
кандидат юридичних наук,
провідний науковий співробітник
відділу трасологічних, балістичних, вибухотехнічних досліджень
та досліджень зброї

E-mail: mykola.molyboha@kndise.gov.ua

Ігор Миколайович Самойленко
головний судовий експерт
відділу трасологічних, балістичних, вибухотехнічних досліджень
та досліджень зброї

E-mail: i.samoilenko@kndise.gov.ua

Київський науково-дослідний інститут судових експертиз

**ОБМЕЖУВАЧ – КОНСТРУКТИВНА СКЛАДОВА, НЕОБХІДНА ДЛЯ
ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТА КОРОТКОКЛИНКОВОЮ ХОЛОДНОЮ
ЗБРОЄЮ**

У статті розглянуті шляхи підвищення об'єктивності експертного дослідження при визначенні предмета холодною зброєю.

Ключові слова: обмежувач, короткоклінкова холодна зброя.

Сьогодні, холодна короткоклінкова зброя, здебільшого, використовується у якості пристрою для виживання в екстремальних умовах чи як предмет мисливсько-спортивного призначення. Але функція холодної зброї, як засобу рукопашного бою залишається затребуваною як при реалізації заходів необхідної оборони, так і при проведенні спеціальних операцій.

Незалежно від моделі, усі типи ножів, що використовуються у підрозділах спеціального призначення мають приблизно однакові конструктивні характеристики. Усі вони оснащені захисною деталлю (обмежувачем) клинка, яка забезпечує захист руки при колючому (тичковому) ударі [1, с. 50-51].

Згідно з тактикою самозахисту при нападі спереду, самими ефективними ударами є колючі удари у горло, живіт та серце. Також, необхідно відмітити, що рублячі та ріжучі удари по рукам є основою прийомів самозахисту з використанням ножа [2, с. 77].

При цьому, як свідчить сучасна криміналістична практика, у більшості випадків при застосуванні ножа як засобу самозахисту, використовуються ножі господарсько-побутового призначення. Наприклад, у Швеції до Першої Світової війни усі армійські ножі були виготовлені на зразок фінських, без обмежувача. Лише у період Першої Світової війни, на озброєнні шведської армії з'явився бойовий ніж французького походження, який активно використовувався в німецькій армії з 1916 року. Цей ніж являв собою обопільно гострий кинджал з рукояткою всадного типу і рікассо та обмежувачем прямого типу, що гарантовано захищав руку від сковзання на клинок при колючому ударі [3, с. 31-34].

Згідно із криміналістичним визначенням обмежувач – це металева деталь холодної зброї з коротким клинком, яка закріплюється на п'яті клинка перпендикулярно руків'ю та запобігає ураженню руки при сповзанні її на клинок при колючому ударі і перешкоджає зануренню руків'я у тіло супротивника [4, с. 27].

Так, до ножів мисливських загального призначення відносяться ножі, що використовуються для добивання звіра та захисту при його нападі. Ножі мисливські загального призначення повинні складатися з клинка та руків'я; мати утик або обмежувач, що забезпечують надійне утримання ножа під час нанесення колючих ударів та безпечність його застосування. Аналогічна вимога щодо обмежувача встановлена і для мисливських кинджалів [5, 6].

При аналізі конструкцій сучасних бойових армійських ножів з'ясовано, що більшість таких ножів, які перебувають на озброєнні підрозділів спеціального призначення й ножів для армії, флоту і ВПС, мають клинки, форма яких аналогічна клинкам скандинавських (норвезьких, фінських та шведських) ножів поряд з дворіжковим обмежувачем і прямими ріжками.

Зокрема, це наступні ножі:

1. Бойовий ніж «Грант 1» фірми Al-Mag, розроблений на основі аналізу конструкцій бойових ножів періоду Другої світової війни;

2. 1219С2 «До-Бар» – ніж фірми «До-Бар», що перебував на озброєнні морської піхоти сил коаліції в роки Другої світової війни;

3. Ніж парашутиста корпусу морської піхоти, прикордонних підрозділів та парашутистів армії США, а також ножі ВПС, флоту й армії [7, с. 10-44].

Результати системного аналізу вищезгаданих зразків холодної короткоклінкової зброї свідчать про те, що в основу конструкцій значної кількості армійських бойових ножів покладена конструкція клинка ножа типу НР40, завдяки своїй значній ефективності.

На думку авторів, на сьогодні існує проблема щодо невизначеності терміну «обмежувач». Практикою дослідження холодної зброї встановлено, що найбільш розповсюдженими зразками короткоклінкової холодної зброї являються мисливські ножі (ножі загального призначення, подвійного призначення та спеціальні).

Для підвищення достовірності досліджень доцільно зупинитися на детальному розгляді конструктивних елементів мисливських ножів. Так, руків'я ножа служить для зручності дії клинком. Розміри, форма, зовнішнє оформлення і положення руків'я щодо клинка залежать від типу холодної зброї. Так, руків'я може бути паралельним клинку, але може бути і укріплене по відношенню до нього під кутом. Кріплення руків'я на хвостовик клинка здійснюється двома способами: всадним і клепанним.

При кріпленні владним способом у руків'ї свердлиться або виконується іншими способами подовжній канал, в який вставляється хвостовик клинка. Для запобігання розколювання обидва кінці руків'я, або тільки нижній його кінець охоплюється кільцями з металу (якщо сама рукоят неметалічна). Кінець хвостовика, що виходить з руків'я, розклепується чи закріплюється гайкою, що нагвинчується.

При клепаному способі кріплення руків'я, хвостовик смуги виковується за формою рукояті і в ньому свердлиться, зазвичай, два отвори. У цьому випадку руків'я виготовляється з двох половинок – «щічок». «Щічки» прикладаються до площини хвостовика і скріпляються наскрізними заклепками або болтами з гайками. Цим способом також кріпляться рукояті ножів, що складаються з двох металевих пластин, прикритих зовні «щічками». П'ята клинка з'єднується з рукояттю за допомогою осі (шарнірне з'єднання), обертаючись на якій клинок може бути прибраний всередину рукояті.

Як раніше відмічалось, обмежувач (утик) – це металева деталь, яка встановлюється на п'яті клинка перпендикулярно руків'ю, оберігає руку від сковзування на клинок при ударі і перешкоджає зануренню рукояті в тіло супротивника.

Клинок є уражуючим конструктивним елементом мисливського ножа. Ріжучі кромки клинка (леза) повинні бути гостро заточені. Допускаються спеціальні види заточки (наприклад, типу «бобровий зуб») як на всю довжину леза, так і на його частину, і навіть на обуху клинка. На клинку, металевих та інших деталях мисливського ножа загального призначення не допускається наявність дефектів, що зменшують міцність та безпечність виробу.

Стосовно обмежувачів руків'я у діючій національній методиці криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів (далі – методика) зазначено наступне:

– «Ножі мисливські загального призначення повинні складатися з клинка та руків'я; мати утик або обмежувач, які забезпечують міцне

утримання ножа під час нанесення колючих ударів та безпечність застосування» (див. п. 4.1 дод. № 1 методики).

– Кинджали мисливські повинні складатися з клинка та руків'я, мати утик (обмежувач) на руків'ї, який забезпечує міцне утримання ножа під час нанесення колючих ударів та безпечність застосування» [5, с. 28, 31].

Також у зазначеній методиці встановлені наступні техніко-криміналістичні вимоги на виміри утику, які забезпечують безпечне використання мисливських ножів та кинджалів:

– «Виступання обмежувача або утика хоча б з однієї сторони над державом руків'я – не менше 5 мм» (п. 3.2.4 методики).

– «Висота утику з однієї чи з двох сторін (сумарне) над державом руків'я – не менше 5 мм» (п. 3.2.5 методики).

– Товщина виступаючої над державом п'яти клинка, що слугує утиком, не менше 5 мм, якщо п'ята не має в перерізі клиноподібної форми (п. 3.2.9 методики) [5, с. 13, 14].

Аналогічні вимоги щодо обмежувача на руків'ї мисливських ножів встановлені і державним стандартом Росії «Ножи і кинжалы охотничьи. Общие технические условия» [6].

Однак, на нашу думку, зазначені у методиці техніко-криміналістичні вимоги не достатньо обґрунтовані як теоретично, так і практично, – шляхом інструментальних випробувань ефективності обмежувача.

Зокрема, при випробуванні ножа з обмежувачем (утиком), який виступає хоча б з однієї сторони над державом руків'я на 7 мм, на пристрої, виготовленому згідно з Патентом України на корисну модель № 55326 «Пристрій діагностики предмету як холодної зброї», вказівний палець руки, що утримує ніж, зісковзнув на лезо. Такі випробування з використанням зазначеного пристрою, за словами вченого-криміналіста доктора юридичних наук Діденко С.В., значно підвищують достовірність судово-експертних досліджень холодної зброї [8].

Також, використання цього пристрою дозволило перевірити можливість забезпечення міцного утримання руків'я під час нанесення колючих ударів та безпечність застосування ножа при розміщенні обмежувача лише з боку обуха і відсутності його з боку леза. Встановлено, що при передньому хваті ножа і при розміщенні утика лише з боку обуха та відсутності його з боку леза, рух руки обмежується утиком, а вказівний палець без примусового руху не зміщується на лезо.

При вирішенні питання щодо місця та ролі обмежувача при віднесенні предмета до холодної короткоклінкової зброї доцільно провести системний аналіз устрою бойового ножа.

Бойовий ніж – це ніж, призначений для ураження живої сили супротивника у ході бойових дій чи спеціальних операцій та офіційно прийнятий на озброєння армією чи іншою силовою структурою. Решта ножів відрізняються від них не тільки юридичним статусом, але й функціональністю, і можуть бути класифіковані як мисливські, ножі для виживання, ножі для вичинення шкір тварин, спеціальні тощо [9].

За конструкцією бойовий ніж – це контактна клинкова колючо-ріжуча зброя з коротким клинком, що має одне лезо. Загально відомо, що у бою

можна використовувати практично будь-який ніж, але для максимальної ефективності сучасний бойовий ніж повинен враховувати всі особливості техніки бою з ножем [9].

Також, згідно з ГОСТ Р 51215-98 «Оружие холодное. Термины и определения», бойова холодна зброя – це військова холодна зброя, що знаходиться на озброєнні державних воєнізованих організацій і призначена для вирішення бойових та оперативно-службових завдань.

Тому при проектуванні та виготовленні бойових ножів враховується їх пріоритетна функція – знищення живої сили супротивника [11].

До бойових ножів відносяться і штик-ножі [12].

Тому, на нашу думку, ідеальний бойовий ніж повинен відповідати наступним вимогам:

1. Овальний чи яйцевидний (не круглий) переріз рукояті, щоб рука відчувала положення клинка.

2. Двостороння заточка леза чи хоча б часткова заточка (полупторна).

3. Наявність обмежувача рукояті (обмежувач забезпечує міцне утримання ножа під час нанесення колючих ударів та безпечність застосування, тому холодна зброя суттєво відрізняється від побутового ножа величиною обмежувача).

Однією з обов'язкових вимог до бойового ножа є наявність в конструкції обмежувача руків'я, щоб долоня при сильному колючому ударі не зіскочила на лезо. Руків'я з таким обмежувачем є травмобезпечним.

Розміри такого обмежувача також повинні бути визначеними, бо якщо вони будуть надто великими, – буде значно складніше перехоплювати бойовий ніж та миттєво здійснювати його вихоплювання.

4. Листовидна форма клинка чи диференційована заточка для нанесення ефективних ріжучих ударів. Листовидна форма клинка дозволяє наносити глибокі та широкі колоті рани і при цьому має надзвичайно високі ріжучі властивості.

5. Гарда – попереква металева пластина, розміщена в основі рукояті ножа. Дуже часто гарда виконується вбудованою в рукоять. Гарда необхідна для запобігання сковзанню пальців на ріжучу кромку клинка.

Але традиційний фінський ніж «Пуукко» модифікований для спеціального тактичного призначення, який був сконструйований ветераном фінської армії J.P. Peltonenom, використовується у тій же армії як бойовий. При цьому «Пуукко» має серйозні недоліки – відсутність гарди і специфічна конструкція рукояті утруднюють роботу прямим хватом, кисть робочої руки таким чином не захищена. Включити ніж «Пуукко» в категорію чисто бойових ножів можна лише завдяки тому, що він по суті є ножем подвійного господарсько-бойового призначення, який чудово зарекомендував себе у ході бойових дій [10].

Як свідчить світовий досвід проведення рукопашного бою, колючий удар холодною зброєю з клинком довжиною до 150 мм, товщиною – 4 мм і шириною – 15 мм, приводить до самих небезпечних ран через можливість внутрішніх крововиливів тому, що краї шкіри, які швидко сходяться, не дають крові безперешкодно витікати назовні.

Як показують результати системного аналізу експертної практики дослідження предметів з метою віднесення їх до холодної зброї, ніж з

клинком таких розмірів, при наявності джкоподібної рукояті і обмежувача, може пробити навіть кольчугу (бронезилет, що захищає від пістолетних куль без металокерамічних вставок). При цьому габарити такого ножа дозволяють виконувати карколомні та несподівані рухи, необхідні в рукопашному бою, що важко зробити з довгим і важким ножем для виживання, спорядженим крім міцного великогабаритного клинка ще й спеціальними пристосуваннями, що перетворюють його в спис чи його чохол – в рогатку (13, С. 39-42).

Сказане вище підтверджує і практика використання мисливських ножів для добивання звіра. Усі великі мисливські ножі оснащені обмежувачами, тому що дуже складно без обмежувача добити великого звіра, наприклад, дикого кабана.

Автори вважають за доцільне навести в якості беззастережного обґрунтування колючого удару холодною зброєю як найбільш небезпечного наступне:

1. У Середньовічній Європі XII – XIII ст. кодекс честі лицарів дозволяв учасникам лицарських турнірів застосовувати лише удари сокирою, палицею, тупим кінцем списа та рублячі удари мечем. Були заборонені колючі удари мечем та будь-яке використання кинджалів [14].

2. На Кавказі до початку XX століття ознакою шляхетності ведення рукопашного бою кинджалом є рубаючий удар. Колючий удар вважався дуже легким у виконанні (не потребує кваліфікованої підготовки) та дуже небезпечним (підлим). Зокрема, у літературі наводиться факт, коли жінка, яка не мала відповідних навичок, нанесла підготовленому військовому колючий удар кинджалом у сонячне сплетіння, від якого він миттєво помер [15].

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що для нанесення потужного проникаючого удару бойовим ножем необхідна гарда (обмежувач, бойові упори) тощо.

На сучасному етапі розвитку суспільства, на нашу думку, необхідно розмежувати ножі на дві підгрупи – власне ножі (кинджали) та тесаки.

Бойовий ніж (кинджал) має в якості основного призначення здатність нанесення проникаючих поранень та розсічення м'яких тканин. Результатом успішного використання бойового ножа є колота чи різана рана летальної частини тіла противника. У той же час для більш чи менш ефективного «рубання» бойовий ніж дуже легкий та не має достатньо довгого клинка.

Атакуючу дію, що приводить до глибокого проникаючого поранення, звичайно називають «укол». Згідно із всесвітньою практикою глибокі проникаючі ураження життєво важливих органів вважаються найбільш небезпечними для людини [16].

Як приклад концептуального розвитку спеціальних бойових ножів доречно згадати розробку компанії SOG, яка підтримуючи дизайнерські манери всесвітнього відомого ножа «Bowie» зробила новий бойовий ніж для диверсантів «Navy Seal 2000», який вийшов переможцем у випробуваннях проведених військовим відомством. Бойовий ніж «SOG Navy Seal 2000» більший за розмірами, ніж елегантний «Bowie» і при цьому істотно зменшився обмежувач, що робить цю модель не надто тактично ефективною бойовою зброєю.

Тесак згідно з «Методикою криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів» є середньоклинковою холодною зброєю і до ножів не відноситься.

Як свідчить світова суспільна практика, у правоохоронних структурах більшості розвинених країн існують вказівки на основі відповідних юридичних актів про контроль за ножами з обмежувачами. Це пояснюється тим, що ні фізичний стан, ні вплив алкоголю, ні переохолодження тощо, не є перешкодою для нанесення колючого удару навіть через товстий шар одягу, і який є, згідно зі світової суспільної практики, найбільш смертоносним [17, с.122].

Зокрема, при проектуванні бойових (окопних) ножів у розвинених зарубіжних країнах у періоди Першої та Другої світових війн необхідно вимогою до окопних ножів була наявність обмежувача, який дозволяв нанесення ефективного ураження супротивнику шляхом колючого удару, незважаючи на товстий шар одягу, фізичний стан бійця, що здійснює цей удар, тобто зазначене бойове завдання повинно виконуватися навіть «стомленною, замерзлою рукою» [18, с. 8].

Для автоматизації проведення криміналістичних досліджень холодної зброї, зокрема, віднесення ножів до холодної зброї за їх конструктивними ознаками, створені експертні діагностичні інформаційно-довідкові програми, запатентовані в Україні як «Робоче місце експерта з дослідження холодної зброї». Це, наприклад, відома експертна програма «Кортик», у якій передбачено критерій віднесення об'єкта до холодної зброї за наявності обмежувача (утику) на рукояті ножа як елемента конструктивного забезпечення його бойових характеристик.

Розглянуті авторами тактичні, технічні та організаційні аспекти використання ножів свідчать про те, що обмежувач є необхідною конструктивною складовою холодної короткоклінкової зброї, яка є домінуючою криміналістичною ознакою при визначенні предмета, як холодною зброєю.

Підтвердженням цьому є, по-перше, світова практика рукопашного бою, яка свідчить про те, що бойовий ніж є найбільш ефективним засобом ураження супротивника при наявності обмежувача. По-друге, – сучасні тенденції розвитку загальної методології цього напрямку судово-експертних досліджень, які спрямовані на підвищення об'єктивності дослідження шляхом оцінки окремих елементів конструкції ножів з точки зору забезпечення властивостей їх бойового використання.

Перелік посилань

1. Крофорд С. Спецназ в бою. Опыт «спецназа» разных стран. Москва: ГРАНД, 2001. С. 50-51.

2. Старченков В. П. Рукопашный бой: учеб.-метод. пособ. Москва: Воениздат, 1985. С. 49.

References

1. Crawford, S. (2001). Special Forces in battle. Experience of "special forces" of different countries. Moscow: GRAND, 2001. P. 50-51. (In Russian)

2. Starchenkov, V. P. (1985). Hand-to-hand combat: methodological textbook. Moscow: Voenizdat, P. 49. (In Russian)

Розділ 3. Криміналістичні види судових експертиз

3. Черноус С. Армейские ножи Швеции. *Клинок*. 2015. № 5. С. 31-34.
4. Устинов А. И., Портнов М. Э., Денисов К. Н. Холодное оружие. Москва: Высш. шк. МВД РСФСР, 1961. С. 27.
5. Методика криміналістичного дослідження холодної зброї та конструктивно схожих з нею виробів: затв. рішенням секції НКМР Мініюсту України з проблем трасології та судової балістики, протокол від 15.01.1999, зі змінами від 21.08.1999. Київ, 2011. 78 с.
6. ГОСТ Р 51500-99. Ножи и кинжалы охотничьи. Общие технические условия. [Введ. 2000-01-07]. Москва: ИПК Изд-во стандартов, 2000. 18 с.
7. Марчингтон Д. Боевые ножи. Москва: ЭКСМО, 2004. С. 10-44.
8. Діденко С. В. Зброя як засіб захисту і нападу: особливості класифікації. *Науковий вісник публічного та приватного права*. Херсон, 2017. Вип. 4. С. 270.
9. Ножи. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Нож>.
10. Бойовой ніж. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Боевой_нож.
11. Жива сила (військовий термін). URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Живая сила \(военный_термин\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Живая_сила_(военный_термин)).
12. Штык. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Штык>.
13. Самойлов Д. Тактический нож Келли Уордена. *Прорез*. 2005. № 3. С. 39-42.
14. Скіра Ю. Особливості проведення лицарського турніру в Середньовічній Європі XI–XIII ст. Львів, 2014. URL: <https://lvivmedievalclub.wordpress.com/.../особливості-про>.
3. Chernous, S. (2015). Army knives of Sweden. *Blade*. No. 5. P. 31-34. (In Russian)
4. Ustinov, A. I., Portnov, M. E., Denisov K. N. (1961). Melee weapons. Moscow: Vysshaya shkola MVD RSFSR, P. 27. (In Russian)
5. Methodology of forensic investigation of the weapon and constructively similar products (2011): approved by decision of the Scientific Advisory and Methodological Council of the Ministry of Justice of Ukraine on problems of trasology and forensic ballistics, protocol dated 15.01.1999, as amended on 21.08.1999. Kyiv, 2011. 78 p.(In Ukrainian)
6. GOST R 51500-99. Hunting knives and daggers. General specifications. [Introduction 2000-01-07]. Moscow: IPK Izdatelstvo standartov, 2000, 18 p.(In Russian)
7. Marchington, D. (2004). Combat Knives. Moscow: EKSMO, P. 10-44. (In Russian)
8. Didenko, S.V. (2017). Weapons as a means of defense and attack: classification features. *Scientific Bulletin of Public and Private Law*. Kherson, Issue. 4, P. 270. (In Ukrainian)
9. Knives. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Нож>.
10. Fighting knife. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Боевой_нож.
11. Vital force (military term). URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Живая сила \(военный_термин\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Живая_сила_(военный_термин)).
12. Bayonet. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Штык>.
13. Samoilov, D. (2005). Tactical knife of Kelly Warden. *Slot*. No. 3. P. 39-42. (In Russian)
14. Skira, Yu. (2014). Features of the jousting tournament in Medieval Europe XI – XIII Lviv, Retrieved from <https://lvivmedievalclub.wordpress.com/.../особливості-про>. (In Ukrainian)

15. Коваль Ю. Кинжалы КАМА начала XX столетия. *Клинок*. 2018. № 82. С. 26-34.
16. Жук П. Жук С. Боевые ножи. Москва: Гелеос, 1998. С. 68.
17. Ингерлейб М. Б., Хорев В. Н. Твой защитник нож. Ростов-на-Дону: ФЕНИКС, 2001. С. 122.
18. Травников А. И. Школа ножевого боя. Хваты, боевые стойки. Москва: АСТ, 2009. С. 8.
15. Koval, Yu. (2018). Daggers KAMA beginning of the XX century. *Blade*. No. 82. P. 26-34. (In Russian)
16. Zhuk, P., Zhuk, S. (1998). Fighting knives. Moscow: Geleos, P. 68. (In Russian)
17. Ingerleib, M. B., Horev, V. N. (2001). Your protector is knife. Rostov-on-Don: PHENIKS, P. 122. (In Russian)
18. Travnikov, A.I. (2009). School of knife fighting. Grips, fighting racks. Moscow: AST. P. 8. (In Russian)

ОГРАНИЧИТЕЛЬ – КОНСТРУКТИВНАЯ СОСТАВЛЯЮЩАЯ, НЕОБХОДИМАЯ ДЛЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПРЕДМЕТА КОРОТКОКЛИНКОВЫМ ХОЛОДНЫМ ОРУЖИЕМ

**В. Н. Большаков
Ю. А. Мазниченко
Ю. Н. Голуб
Н. П. Молибога
И. Н. Самойленко**

Системный анализ мирового опыта гражданского применения ножей не в качестве холодного оружия показал, что в настоящее время нож не стал основным атрибутом оснащения туристов, рыбаков и даже охотников. В частности, на сегодня существует очень мало видов охоты, в ходе которой нож используется для добывания зверя или для защиты от него.

При этом, как свидетельствует практика охотоведения, во время охоты имеется очень много применений для ножа, даже без учета его как средства при приготовлении пищи. Это, в частности, заточка различных кольев (для палатки, шалаша, костра), освеживание дичи, подготовка щепы для костра, соскабливание льда с лыж или болотной грязи с обуви.

Для этого, в соответствии с действующими государственными техническими стандартами, любой складной нож должен иметь фиксатор, а клинки всех ножей должны иметь достаточную толщину, чтобы не сломаться от нагрузок. Рукоятки охотничьих ножей должны быть удобными для удержания, чтобы рука не уставала при длительном выполнении работы. Обязательным для всех ножей, согласно техническим требованиям, должно быть соответствие длины и толщины клинка, а также угол наклона острия относительно оси клинка.

По поводу вышесказанного интересен пример коллекции ножей шведской фирмы «Ерикссон», состоящей из четырех моделей, выполненных в конфигурации шведской финки. Ножи, имеют рукоять и клинок классического финского ножа, но с однорожковым ограничителем. Их клинки, в зависимости от цвета рукоятки, изготовлены из разных видов стали. Ножи с пластиковыми рукоятками синего цвета имеют клинки из нержавеющей стали, а ножи с рукоятками красного цвета – из углеродистой стали. Считается, что в Швеции практически каждый строительный рабочий ходит с таким ножом в кармане.

При этом необходимо отметить, что согласно действующей методике криминалистического исследования холодного оружия и конструктивно похожих с ним изделий, эти ножи по размерам клинка можно отнести к холодному оружию.

Интересен также нож городского типа, не являющийся холодным оружием фирмы «Worden Taktical Medium». Этот нож разработан известным мастером Келли Уорденом, инструктором американских рейнджеров. С 2001 года Келли Уорден является главным консультантом по ударному и клинковому оружию отряда №1 спецназа вооруженных сил США. Он обучает спецназовцев рукопашному бою с использованием ножа, мачеты, дубинки, палок, а также методов силового задержания. Длина клинка описываемого ножа 74 мм, толщина – 3,8 мм, рукоятка имеет подпальцевый выступ для исключения соскальзывания руки на клинок. У ножа нет стандартного ограничителя, который кроме предохранения от соскальзывания руки на клинок должен предотвращать погружение руки в тело жертвы. По всем параметрам данный нож не является холодным оружием в соответствии с требованиями уголовного права Украины.

Келли Уорден считает, что нож, как средство самообороны, нивелирует разницу в весе, росте и физической силе, но главным его недостатком является его поражающая способность.

Именно этому обстоятельству, – определению роли ограничителя при отнесения ножа к холодному оружию, посвящена предложенная авторами статья.

Ключевые слова: ограничитель, короткоклинковое холодное оружие.

LIMITER – CONSTRUCTIVE COMPONENT, NECESSARY FOR DETERMINING A SUBJECT SHORT-POINTED WEAPONS

**V. Bolshakov
Yu. Maznichenko
Yu. Holub
M. Molyboha
I. Samoilenko**

The systematic analysis of the world experience of civilian use of knives not as cold weapons showed that at present the knife did not become the main attribute of equipping tourists, fish men and even hunters. In particular, today there are very few types of hunting, during which the knife is used to finish off the beast or to protect against it.

At the same time, as the practice of hunting management proves, during hunting there are many uses for the knife, even without considering it as a means for cooking. This, in particular, sharpening various stakes (for a tent, a hut, a campfire), skinning a game, preparing chips for a fire, scraping ice from skis or marsh mud from shoes.

To do this, in accordance with current state technical standards, any folding knife must have a lock, and the blades of all knives must be of sufficient thickness so as not to break from the load. Handles of hunting knives should be comfortable to hold so that your hand will not get tired during long-term work. For all knives, according to the technical requirements, the length and thickness of the blade must

be consistent, as well as the angle of inclination of the tip relative to the axis of the blade.

With regard to the above, an interesting example is the collection of knives by the Swedish company Eriksson, consisting of four models, made in the configuration of the Swedish finca. The knives have a handle and a blade of a classic Finnish knife, but with a one-sided stopper. Their blades, depending on the color of the handle, are made of different types of steel. Knives with blue plastic handles have stainless steel blades, and knives with red handles are made of carbon steel. It is believed that in Sweden almost every construction worker walks with such a knife in his pocket.

It should be noted that according to the current method of forensic investigation of cold weapons and structurally similar products in it, these knives can be attributed to cold weapons by the size of the blade.

It is also interesting an urban-type knife, which is not a cold weapon of the Worden Tactical Medium Company. Renowned wizard Kelly Warden, an instructor for American Rangers, designs this knife. Since 2001, Kelly Warden has been the main consultant on impact and blade weapons of Detachment 1 of the US Special Forces. He trains Special Forces hand-to-hand combat with the use of a knife, machete, baton, sticks, as well as the method of forceful detention. The blade length of the knife described is 74 mm, thickness – 3.8 mm; the handle has a sub-finger protrusion to prevent the arm from slipping on the blade. The knife does not have a standard stopper, which, in addition to protecting it from slipping the hand on the blade, must prevent the hand from sinking into the victim's body. By all measures, this knife is not a cold weapon in accordance with the requirements of the criminal law of Ukraine.

Kelly Warden believes that the knife as a means of self-defense levels the difference in weight, height and physical strength, but its main drawback is its damaging ability.

The proposed article is devoted to this circumstance, the definition of the role of the restrictor in classifying a knife as a cold weapon.

Key words: limiter, short-bladed edged weapon.